

VESZPRÉMMEGYEI UJSÁG

Politikai lap. — Megjelenik minden csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési árak: Égész évre 12 kor. Fél évre 6 kor.
Negyed évre 3 kor. Egy óra 1 kor.
Lelekészek, tanítók, községi jegyzők 8 koronáért kapják a lapot
Egyes szám ára a csütörtöki lapból 8, a vasárnapiból 16 fillér.

Főmunkatárs:
dr. Matkovich Tivadar.
Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
Ifj. Matkovich László.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Veszprém, Kossuth Lajos-utca 22.
Csütörtökön, pénteken, vasárnap és hétfőn a városkán az utcán is árusíthatnak.

Az elhunyt király emlékezte.

A képviselőház hétfőn tartott ülésén parentálták el dr. Szász Károly enyingi képviselő, a Ház alelnöke és a pártok vezérei félszázadnál hosszabb ideig dicsőségesen uralkodott jó királyunkat, I. Ferenc Józsefet. Valamennyien a hazafias kegyelet bánatos érzésének és fájdalomának adtak kifejezést. Valamennyinek szép volt a beszéde, de gróf Tisza István miniszterelnöké volt a legszebb, a legmegkapóbb és legmeghatóbb, amelyben az elme bírál, a tudás méltat, a lélek bánkodik és a szív kesereg.

Szász Károly alelnök és gróf Tisza István miniszterelnök beszédeit szó szerint le is közöljük:

Dr. Szász Károly beszéde.

A fájdalom sokkal mélyebb és igazabb, hogysem a könnyek bőséges omlása és a szívek néma érzése mellett megtűrné a szavak hosszú áradatát, viszont I. Ferenc József uralkodása sokkal gazdagabb eseményekben, hogysem a kevés szót parancsoló mostani alkalom keretében megfelelően tudnám méltatni. De ha tartózkodnom kell is az igazi gyász nagyságához nem méltó hosszadalmasságtól, kötelességem a magyar országgyűlés képviselőházának elnöki székéről hangot adni azoknak az érzéseknek és gondolatoknak, amelyek a nemzet hű fiának szívét és lelkét betöltik. A magyar nemzetre borult mélységes gyász két érzésen alapszik: a hódolatleljes ragaszkodáson, a mellyel a magyar ember, őseitől öröklött ha-

gyományaihoz híven, tekintett mindig Szent István koronájának viselőjére és a szívbéli szereteten, amellyel megdicsőült királyát áldásos életében körülvette. I. Ferenc József nem csupán nagy uralkodó, hanem kiváló ember is volt; homlokára nemcsak a földi hatalmat jelentő korona fénye áradt, hanem ragyogóvá tette azt a lelki nagyság koronája is, melyet viselvé, urrá lett királyunk a szíveken is. I. Ferenc József két emberöltőn át uralkodott s majdnem félszázadon át viselte Szent István koronáját. Hosszu élettel áldotta meg a Gondviselés, de emberi és uralkodói súlyos megpróbáltatásokat is mért rá. Ifjui lelkét már kezdetben nehéz idők viharos ellentétei ostromolták; fiatal korára a nemzet szomorú napjai vetettek árnyat; s majdnem két évtizedig kellett a helyzetnek érlelődnie, hogy az élete delére jutott uralkodó megbékéljen a sokat szenvedett, de ősi erényeit soha meg nem tagadott nemzettel, olyan szövetségben forrva vele egybe, amit meleg érzés sugallt és bölcs megfontolás pecsételt meg.

A nemzetnek ez a sikereiben gazdag kora nehéz feladatoktól vált terhesse királyunkra nézve, aki uralkodói kötelességének teljesítésén terén a nemzet vágyait és érdekeit kielégítendő, elment az önfeláldozásnak és gyakran az ennél még nehezebb önmegtartózkodásnak legszélsőbb határáig, követésre méltó ragyogó példát mutatván ezzel minden idők és minden népek fejedelmeinek. Az általa oly híven ápolt béke munkás korszakát megszakította a ránk kényszerített világháború, meghozva a nagy király utolsó gondját és utolsó örömét. Mert hogyne szenvedett volna mélységes fájdalomtól az a királyi lélek, látván bőséges ömlését a honfivérnek s az özvegyek és árvaik könnyeinek, és hogyne dobogott volna fel büszke örömben az a királyi szív, látva azt a tette kész lelkesedést, mellyel a hű magyar nemzet fiai a haza és

trón védelmére siettek, beigazolván, hogy az erős és megelégedett Magyarországnak kiépítésére irányult uralkodói szándék és munka nem volt hiábavaló. Fegyvereink sok fényes diadalát még megérte, de a nemzet további fejlődését véglegesen biztosító kedvező békét már nem várhatta meg élete hosszú vándorútján elfáradt öreg királyunk. De győzelmeink, miket dicső szövetségeseinkkel együtt a csatatereken az ellenség fölött, itthon önmagunk fölött arattunk, ki fogják vinni a békét, s ha Isten megáldja vele a magyart, érezni fogjuk, hogy az örök küzdelmek világából az örökkébe honába költözött Ferenc József király jóságos szelleme és áldott emlékezte nem mint halványuló fény sugar, hanem mint elevenen ható erő fogja áthatni az elkövetkezendő korszakokat s a dicsőségesen uralkodott nagy király emléket nemzeti kincséket örökíti majd át a magyar, nemzedékről nemzedékre!

Gróf Tisza István beszéde.

T. Ház! Érzem feladatomban egész súlyát, amidőn a mai gyászosan ünnepélyes alkalommal felszólalok. Hiszen, t. Ház, ez a pillanat nem alkalmas megdicsőült nagy királyunk világtörténelmi alakjának méltó jellemzésére, arra pedig, hogy mindnyájunk lelkét betöltő érzelmeinknek szavakban adjak méltó kifejezést, nem érzem képesnek magam.

Megbőlgült királyunk a magyar nemzet történelmének nagy alakjai közé tartozik; egyike ama nagy történelmi alakoknak, akik évszázados tradíciókkal szakítva, évszázadok utvasztójából vezették ki a nemzetet, akik megtalálták a helyes kibontakozás útját és biztos alapot raktak le egy boldogabb utkor számára. Egyike ő a nemzet nagy jóltevőinek, aki békes megoldását találta megoldhatatlannak látszó problémának, amely küzdelem a szenvedés és gyász forrása volt.

Ferenc József Veszprémében.

A megbőlgült uralkodó két ízben tett látogatást Veszprém város falai között. Először 1857-ben, mikor még az élet hajnalát és 1908-ban, mikor már annak alkonyát élte. 1857-ben mint császár, 1908-ban mint Szent István koronájával megkoronázott és minden magyar ember által adorált magyar király jött hozzánk.

Az utóbbi magas látogatás ünnepségei és a város díszes megjelenése annyira emlékeztetnek minden veszpréminek, sőt nemcsak veszpréminek is, hogy arról remiszenciákat írni felesleges. De elmondunk egyet-mást az 1857-iki látogatás egyes epizódjaiból, amelyek érdekesekek és jellemzők is s amelyekből úgy emlékszünk, már közlünk valahoi néhányat.

Mi úgy vagyunk értesülve, hogy a Felső akkor nem Fehér- hanem Zalamegye felől jött, ami ugyan nem lényeges dolog. Érdekes azonban az, hogy a deputációba, amely négyesfogaton a megye határáig volt az uralkodó elé vonulandó, a megye három olyan nagybirtokosa is be volt választva, akik részben testi hibájuk, részben arcuk csúnyasága miatt voltak feltűnők. Szépészeti szempontból tehát sokan kifogásolták, hogy ezt a triast lássa meg a felség először, mikor a megye határát átlépi.

Báró Fiáth Ferenc a megyének előkelő gondolkodású és finom érzékű feje aztán az ő páratlan tapintatosságával elintézte a dolgot úgy, hogy az illető urak nem vettek részt a deputációban, de azért nem is nehezítettek.

Az uralkodó akkor is a püspöki rezidenciába szállott. Másnap Te Deum volt a katedrálban s azután kihallgatás a felségnél.

Az uralkodó fehérruhás leánykák sorfala között ment le a délszaki nővényekkel szegélyezett széles lépcsőjén a rezidenciának, ahol oly nagy lett a tolongás, hogy nemcsak kis fehérruhás leánykák, hanem felnőtt férfiakat is lelöktek, köztük br. F. J. cs. kamarást. A felség, aki ismerte őt, megállott míg felségítették s megkérdezte tőle, vajjon nem ütötte-e meg magát? Mire a kedélyes öreg ur mosolyogva felelt:

— Nem felséges uram! Mert egy kövér tiszteletes urra estem.

Ranolder püspök nagy izgatottság között várt a felségre a katedrale ajtaja előtt. A kezében volt feszület reszketett a püspök ideges kezeiben. Mert sok alaptalan híreszteléseket kolportáltak mindenféle merénylet-tervekről, amelyekből egy szó sem volt igaz.

— Nézzé uramocsem! Hogy reszket az a szegény pap, mintha öt akarnák megölöni, — mondotta az előbb említett br. F. J. egy fiatalabb ismerősének.

A másnapi kihallgatásra lapunk szerkesztőjének öregatyja, a litéri volt gazdájának a feleségét vezette audienciára a király elé. Életfogytiglani fogságra volt ítélve a férje. 1848-ban három től asszonyt kövezett agyon a falu népe, horvát asszonyok helyett, s a fiatal, gyermektelen gazda, Mester Sándor volt a neve, gávallériából magára vállalta a nagy családos községi bíró helyett az értelmi szerzőséget. Ez is egy érdekes esete a paraszt gávallérságnak s típusa a nemtörődöm áldozatkészégnek. Halálra ítélték. Az urasága befolyásával sikerült azt életfogytiglani való fegyházra átváltoztatni. Most az illavai örök fogságból akart az asszony valamit lekunyorálni a fiatal uralkodótól. Szépen betanulta szegény Örsze asszony a néhány szó mondókáját, amivel a kérvényt át fogja nyújtani; de bizony mikor az urasággal belépett a fogadóterembe, elsírta magát, s a földre borulva az uralkodó előtt, csak zokogott keservesen.

A császár aztán meghatott hangon szólott hozzá:

— Kelj fel szegény asszony. Csak Isten előtt kell térdelni. Majd megvizsgáltatom a dolgot s amit lehet megteszek.

Meg is tette. Az életfogytiglani fegyházat 20 évre szállította le.

a nemzetre nézv.: hosszú évszázadokon keresztül. Az ő világtörténelmi rendeltetése, az ő életének műve e problémának megoldása volt.

Hosszu uralkodásának 1848., 1867., 1896. és 1914. megannyi jelzőkövei. Trónra lépte a sokáig lappangó ellentétek végtelen egymásra törésének katasztrófális korszakába esett. E végzetes küzdelmek és azokat követő gyászos korszak tanulságaiból merítette azt a mentőgondolatot, amely élete delén a magyar nemzettel való kiegyezés révpártjához juttatott királyt és nemzetet. Majd három évlized békés fejlődésére a nemzettel együtt örülve tekint vissza, és lélekben egybeforrva a nemzettel, ulti meg a magyar állam ezred-éves emlékünnepe, kevés vártatva rá a negyvennyolcas törvények megalkotásának ötvenedik évfordulóját.

A béke műve folyik tovább. De nem adatott meg neki, hogy élete végéig élvezze a jótéteményeit. Tornyosultak a fellegek körülöttünk. Mind szemmel láthatóbb jelekben mutatkoztak ellenségeink gonosz indulatai. Provokáció provokációt ért és a világ legbékésebb fejedelme élete alkonyán trónjának, birodalmainak, mindnyájunk fenyegetett létének védelmére kardot rántani kényszerült. És, t. Ház, művének értéke ekkor tűnt ki igazán. A reánk zudult nagy világkonflagráció tűzpróbája bizonyította be, hogy a magyar nemzet évezredek jogát és nemzeti lét-feltételeit akadályozó intézmények elhárítása, amitől pedig oly sokan féltettek a nagyhatalmi állást, az erőnek, a minden veszéllyel diadalmasan dacoló élő erőnek és hatalomnak milyen magas fokára emelte a monarchiát. Most bizonyult be igazán, minő erőforrás a magyar nemzet nagyhatalmi állásra nézve, csak sikerüljön eltávolítani a nemzet jogait és szabad fejlődését gátló intézmények bilincseit. Most tűnt ki igazán, minő végzetes tévedés volt erőforrást látni a békában. Hisz a békó megakadályozhatja ellentétek kitérését, csendet, külső nyugalmat teremti, de erő forrása nem lehet soha. Csak a nemzet erejének szabaddá tétele adhatta meg ez erő kifejtésnek azt a maximumát, melyre ennek az ezer veszélytől környezett monarchiának, ennek az ezer ellenség tulajdejétől körülvevő magyar nemzetnek feltétlen szüksége van. Ez volt a valódi nagyhatalmi érdek, ez volt a valódi feladat. A magyar nemzet törvényes jogainak és létfeltételeinek a közös védelem, a katonai és külügyi akcióképesség feltételeivel való összhangbáhozatala után kellett szabaddá tenni a magyar nemzet előtt a tért, kellett lehetővé tenni azt, hogy latba vessen a közös biztonság, a közös dicsőség, a közös erő nagy céljaira a benne rejlő egész erő.

Ugy, hogy boldogult nagy királyunk élete művének igazi megpecsételése, életének apotheozisa a jelen világháború. Az ut, amelyen a kiegyezéstől a világháború nagy erőpróbjáig eljutottunk, nem volt könnyű, nem volt sima, nem volt egyenletes. Zátonyok és örvények között kellett elevezni; fennállott még az ellentétnek, a surlódásnak, a bizonytalanságnak számos momentuma s voltak pillanatok, amidőn kétségesnek látszott a siker.

A mű megalkotójának is lehettek kétségétől, gondtól, aggodalomtól megzavart órái. De hogy mindezen bajok, veszélyek és nehézségek felett a kiegyezés műve, nemzet és király békés, összhangzatos együttműködésének magasatos ügye diadalmaskodhatott, az igen nagy részben az ő atyai gondosságának, az ő megtisztult bölcseségének, az ő kiapadhatatlan türelmének és azoknak a nagy egyéni tulajdonságainak köszönhető, amelyek biztosították számára az egész nemzet hódolatát, ragaszkodását, bizalmát és szeretetét és olyan felejthetlenné teszik emlékezetét mindazok előtt, akiknek megadatott, hogy a közlébe juthassanak.

A megtestesült államérek volt. Egész fejedelmi tevékenységében nem ismert más tekintetet. S a megtestesült köteleességérzet volt. Egész fejedelmi élete a fáradságot, pi-

henést, csüggedést, önkiméletet nem ismerő szakadatlan, lankadatlan munkásság folyamata volt. És, t. Ház, az erős köteleességteljesítésnek ebbe a kemény munkájába belevitte jóságos lelkének meleg szeretetét. Megadatott neki tiszta és nemes lelkeknek az a nagy tulajdonsága, hogy jól ismerte és meg is szerette az embereket. Elnőző volt mások hibáival szemben; derült életbölcseéggel szemlélte az emberi gyarlóságokat. Egy tiszta és nemes szív igaz érzésével örült minden szép, jó és nemesnek, amivel találkozott.

E keltős jellemtulajdon: a kemény köteleességérzet és a lelki jóság adta meg egyéniiségének különös varázsát. Ebben rejlett forrása annak a lelki nagyságnak, amelyik annyi megpróbáltatáson diadalmaskodott, annak a stoikus, — nem, a szó nem helyes — annak a keresztény lelki erőnek, amelyet nem törhettek meg a sorsnak egymást érő szüntelen csapásai.

A háború.

A miniszterelnöki sajtóosztály táviratai.

Höfer jelentése.

(Nov. 25.) Keleti harctér: Órsóvától keletre visszavetettük az ellenséget. Turnu-Szeverin birtokunkban van. Haderőink elérték az Olt folyót. Papelak reptűz hadnagynk 3 támadó orosz reptűzt megfutamtott s zuhanó leszállásra kényszerített. — Az olasz harctéren kedvezőbb időjárás folytán a tűzérési harc újból megkezdődött.

Német jelentés.

(Nov. 25.) Nyugati harctér: Az Ancre északi partján az angol támadások nagy veszteségeikkel többnyire már zárótűzünkben összeomlottak. — Balkán harctér: Mackensen haderő több helyen átkeltek a Dunán.

Bolgár jelentés.

(Nov. 24.) Macedon front: Az Ochrida és Presba tó és a Cserna-hajlástól keletre visszavetettük az ellenséget, mely nagy veszteségeket szenvedett. — Román front: Gegenél, Ochridánál és Viddinnél megszálltuk a dunai szigeteket.

A törökök győzelme Tripoliszban.

(Nov. 23.) Ramazan Chelvi, akit az olaszok megvesztegettek, ellentük fordult, felkelést szervezett. Halif Benaske arabs vezető megverte az olaszokat, benyomult Tuniszba. Az olaszok veszteségét 20 000 emberre becsülik a foglyokon kívül.

Höfer jelentése.

(Nov. 26.) Keleti harctér: A Dunán átkelt szövetséges haderők román területen megvetették a lábukat. A szövetséges csapatok támadása Rimnik-Valceától előbbre haladt, 3 tisztet, 800 embert elfogtunk. — Német csapatok délen átlépték az Olt folyót.

Német jelentés.

(Nov. 27.) Nyugati harctér: Nincs érdekesebb esemény. — Balkán harctér: Az Olt középső és alsó folyásánál előbbre haladtunk. — A Mackensen-hadosport Szisztovónál átkelt részei is tért nyertek.

Höfer jelentése.

(Nov. 27.) Keleti harctér: Mackensen hadserege: A dunai hadsereg elérte Alexandria vidékét; Mackensen és Falkenhayn serege között megvan a csatlakozás. Rimnik-Valceát az Olt völgyében elfoglaltuk, csapataink közelednek Curtea de Argeshez. — Olasz harctér: Tűzér és légi harc.

Német jelentés.

(Nov. 27.) Nyugati harctér: Kedvezőt-

Gyengülő testi erővel, de törhetetlen lélekkel szentelte magát a mai komolyan nagy idők nagy feladatainak. Dolgozott hiven mindhaláláig. Élete utolsó napján láztól gyötörve erőltette a munkát s meghagyta, hogy költsék fel másnap félnégykor, amidőn utoljára hunyta álomra szeméit.

Ezt a parancsát nem lehetett teljesíteni. Pihenni tért, eltávozott; ebből az elalvásból a földi létben már nem várt rá több felébredés.

Bennünket gyászba borult lélekkel fog el annak a nagy úrnek sajtó indala, amelyet távozásával maga után hagyott, de egyuttal lelkünk kegyeletének egész melegével fordul emlékezete felé.

Legyen emlékezete áldott a jelenkor, és a késő utókor előtt! Legyen élő tanulság és felemelő nemes példakép mindnyájunk előtt. Amig magyar lesz e hazában, keresse fel azt a késő utókorok hálás kegyetele.

len időjárás miatt kisebb harci tevékenység volt. A badeni 189. sz. gyalogezred az ellenséges angol állasból 4 tiszttel, 157 emberrel és egy géppuskával tért vissza. St. Micheltől keletre a franciák támadását visszavertük.

Bolgár jelentés.

(Nov. 27.) Macedon front: Olaszokat Tarnovánál visszavertük. Egyébb ellenséges támadás is sikertelen maradt. — Román front: Megszálltuk Jimnica várost. Somorit mellett német egységek átkeltek a Dunán és elfoglalták Izlazut és Rahovicát.

Zongorát

keresek megvételre

Cím: Szalai Mór Veszprém.

Ne várjunk az utolsó napig!

Vezető köreink erős hazafias érzéssel és fáradhatlan buzgósággal újra sorompóba lépnek a hadikölcsön minél nagyobb sikere érdekében. A hivatalos szervek, a gazdasági és társadalmi alakulások egymással nemes versenyre kelve, lelkes készséggel munkálkodnak azon, hogy az új kölcsön nagy nemzeti fontosságú ügyét még az előző kibocsátások sikerét is elhomályosító diadalra vigyék. Püspökeink pásztorlevelekben, papjaink a szószékekről, tanítóink az iskolában, a közigazgatási tisztviselők és bírók a népkörökben, a pénzügyintézetek körlevelekben, az érdekképviselők és hivatási körök, a vármegyék és városok, a különböző alapok az e célre összehívott közgyűléseken buzdítják a nemzet minden rétegét a kölcsönjegyzésben való minél nagyobb részvételre.

Kétségtelen, hogy miként az előző négy hadikölcsönnél, ugy most is nagyon becses szolgálatot fognak tenni a kölcsön ügyének az országszerte terbe vett népgyűlések. Ezen rendszerint az egész község lakossága résztvesz és a lelkesedés tüzeiben az áldozatkészség hatványozott mértékben nyilvánul meg.

A népgyűlési agitáció, az ott történi jegyzések példaadó hatása, az élő szó hatalma, a közvetlen felvilágosítás és tájékoztatás most, amidőn a termésnek nagy áron történt értékesítése és gazdasági életünk pénzzel való telítettsége folytán nagy tőkék keresnek gyümölcsöző elhelyezést, bizonyára megmozgatja azokat is, akik tájékozatlanság-

ból, közömbösségből, avagy okatlan bizalmatlanságból eddig vagy egyáltalán nem, vagy csak kisebb összeggel vettek részt a nemzetnek újra, meg újra elkövetkező gazdasági erőfeszítésében. Ezekben a népgyűléseken, a nemzeti együltérzés és összehoztatásosság megannyi kohójában, bizonyára megértésre talál a hazafias érzéstől fogékony lelkekben az okos, lelkes, buzdító szó és a magyar nemzet a maga helyes gazdasági belátásáról és kifoghatatlan áldozatkésztségéről az eddigieknél is fényesebb bizonyosságot tesz.

A király halála.

Elhunyt dicső fejedelmünk holttemetét ma, csütörtökön helyezik örök nyugóhelyére. Uj királyunk uralkodásának gondteljes, de dicsőségben ékeskedő napjai pedig mindgazdagabb sorát nyújtják az eseményeknek. Ezeknek egyes részleteiről a következőkben emlékeztünk meg.

Az elhunyt király végrendelete.

Az udvarnál felbontották az öreg király végrendeletét, amely — bizalmas természetű részeket is tartalmazván — nem fog nyilvánosságra kerülni. De közzétették a végrendeletnek ama meghatározó részét, amellyel a király búcsút vett a népeitől és a katonáitól, s amely így hangzik:

„Szeretett Népeimnek igaz köszönetet mondok azért a hűséges szeretetért, amellyel irántam és Háza iránt úgy boldog napokban, mint súlyos időkben viseltek. E ragaszkodás tudata jól esett Szívemnek és abból merítettem erőt nehéz uralkodói kötelességeim teljesítéséhez.

Órizzék meg ugyanezeket a hazafias érzületeket Utódom számára.”

„Hadseregemről és Haditengerészetemről is a meghatott köszönet érzelmeivel emlékezem meg bátorságáért és hűséges odaadásáért. Győzelmeik örömteljes büszkeséggel, az őket önhibájukon kívül ért balserenese fájdalommal bánattal töltöttek el.

Abban a kitűnő szellemben, amely a hadsereget és a haditengerészetet, valamint mindkét Honvédségemet mindenkor lelkesítette, zálogát látom annak, hogy éppen úgy, mint En, Utódom is mindenkor számíthat rájuk.”

A gyász.

Az új király 1916. nov. 30-tól kezdődőleg 6 hónapi udvari gyászt rendelt el. A magyar országgyűlés két háza: a főrendiház és képviselőház 2 hónapi gyászt fog tartani, amely idő alatt csak fekete öltönyben jelenhetnek meg a főrendek és a képviselők az üléseken. A kormány rendeletet bocsátott ki, hogy december 2-ig az egész országban minden mulattató előadás és vigalom tilos. Ezt megelőzően már maguk a hatóságok, megyénkben a rendőrkapitányok és főbírók a halál hírére már beültözték minden mulatságot.

Amiképpen az egész országban, azonképpen a veszprémi egyházmegyében is körlevélben értesítette a *bíboros püspök* a papságot s meghatározta a harangozás és gyászműsék időpontját és részleteit. Vele egyidejűleg a dunántúli *református* és *evangelikus püspökök* is intézkedtek hasonló értelemben.

Veszprémmegye december hó 4-én rendkívüli közgyűlést tart, amelyen részvétüket fejezik ki a haláleset fölött. A gyászbeszédet dr. Rédey Gyula nagyprépost mondja. — Ugyanezen a gyűlésen hódolnak az új királynak.

A holttest a Burgban.

A felséges halottat az esti órákban bucsuztatták el a családtagok és az egyház

szolgája kedvenc tartózkodási helyétől, Schönbrunnból. Este 10 órakor indult el a gyászménet, amelynek udvari méltóságok és gárdakatonák között a nyolc fekete ló által vont halottaskocsi volt a központja. Tízezer katona állott sorfalat Schönbrunnból a bécsi Burgig. Az út mentén tengernyi nép. A lámpák gyászfátyollal bevonva, a gázegők leszedve, nyílt lángban égnek az oszlopok. Levett kalappal, néma gyász és áhitattal fogadja a bécsi nép szeretettel uralkodóját, mikor a gyászkocsi bekanyarodik a Schweizer-hofba és megáll a követek lépcsője mellélti kápolna előtt. Az őrég fegyverbe lép. Csöndben meghajtják a zászlót a nagy halott előtt. A koporsót leemelik. *Seidl* udvari plebános újra beszenteli a koporsót, aztán beviszik a templomba, ezernyi láng közé. *Montenuovo* herceg magához veszi a kulcsot és az elhunyt főség ismét a Burgban van, ismét ott tölti az éjszakát, egymagában, csak az alabárdos testőrök állanak díszőrséget.

Hadi- és hajóhadparancs.

Bármennyire érzi is szívünk és lelkünk azt az óriási veszteséget, amely nagy királyunknak, I. Ferenc Józsefnek halálával ért, vigaszt és reményt merítünk a jövőre *IV. Károly* király cselekedeteiből, amelyek a nagy elődhöz hasonló utakon járnak. Első sorban utasította gróf Tisza István miniszterelnököt, hogy a koronázás iránti javaslatait tegye meg, mert *mielőbb meg akarja magát koronáztatni*. Egy megleghangu hadi és hajóhadparancsot adott ki a szárazföldi és tengeri hadseregnek, amelyben nagy elődjének nyomdokait igéri követni.

Az osztrák császári eskütétel.

Az osztrák császár a birodalmi tanács mindkét házában jelenlétében tesz esküt az alkotmányra. Tehát a Reichsrathot már csak ez okból is össze fogják hívni.

Uj ezüstpénzek és érmek.

A fiatal király rendelete folytán már megkezdődtek az előmunkálatok az új ezüstpénzre és érmekre verendő új domborművekre nézve, amelyek természetesen az új királyi képét fogják ábrázolni. Az ő képével új postai értékjegyeket is nyomtatnak.

Az elhunyt emlékezete a hadseregben.

A fiatal király elrendelte, hogy a hadsereg különböző fegyvernemhez tartozó 11 ezrede a megboldogult nevével viselje. A 19. gyalogezredre nézve pedig, amely *szinmagyar ezred*, azt, hogy *ő, a jelenlegi király* nevével viselje.

Adjunk meleg ruhát és cipőt a menekülteknek!

A mezőgazdasági felmentések meghosszabbítása.

(Folytatás.)

IV. A felmentések meghosszabbítására vonatkozó igényjogosultság elbírálása.

A felmentések meghosszabbításának elbírálásánál szem előtt tartandó elvek:

1. A felmentések meghosszabbításánál kizárólag a közigazgatási és katonai érdekek szem előtt tartása mellett lelkiismeretes eljárást kell követni.

2. Különös figyelem fordítandó arra, hogy azok, akik nem hivattáserterően üzik a mezőgazdasági foglalkozást, magukat a népfelkelési, illetőleg katonai szolgálat alól ki ne vonják.

Ebben a tekintetben azt tapasztaltam, hogy a felmentéseknek az 1916. évi 15100jelen. számú rendeletem alapján történt meghosszabbításakor sok oly egyén felmentése is meghosszabbított, kiknek a gazdálkodás

nem hivatásszerű foglalkozásuk. Ezeknek az egyéneknek a felmentése többé meg nem hosszabbítható.

3. Tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági munkák a téli hónapokban nagyobb részt szünetelnek, azoknak felmentése, akiknek kisebb kiterjedésű birtokuk és csekély számu állatállományuk van, és a szórványos téli gazdasági munkák a hozzátartozók által is elvégezhetőek, a járási főszolgabírák, illetőleg városi polgármesterek által meg nem hosszabbítható, hanem az illetők kiképzésük céljából katonai, illetőleg népfelkelési szolgálatra 1917. évi január hó 2-án bevonultatandók.

Ezek az egyének az 1917. évi január és február hónap foganatosítandó katonai kiképzésük után minden kérvényezés nélkül a póttest parancsnokság által a tavaszi gazdasági munkák végzésére 1917. évi március hó 1-től egyelőre 1917. évi március hó 31-ig hivatalból fel fognak mentetni.

4. Különösen az 1889-től 1898. évi születésűek felmentésének meghosszabbításánál kell a jelen fejezet 3. pontja értelmében eljárni.

5. A felmentéseknek általános felülvizsgálata alkalmával el fog dönteni, vajjon kik azok, akikre az egész tavaszi folyamán végzendő szántás-vetési és egyéb mezőgazdasági, valamint az aratási, cséplési és egyéb nyári gazdasági munkák végzésénél szükség lesz és ebből a célból továbbra is felmentendők.

6. Azoknak a felmentése, akikről hiteles katonai igazolvánnyal beigazolást nyert, hogy harctéri szolgálatra alkalmatlanok, illetőleg segédszolgálatra, vagy népfelkelési szolgálatra fegyver nélkül alkalmasnak osztályozottak, 1917. évi március hó 31-ig tekintet nélkül a fent elmondottakra, meghosszabbítandó.

7. A gazdasági alkalmazottak (cselédek, béresgazda, parancsoló, udvarbíró, tehenész, fejős, juhász stb.) felmentése 1917. évi március hó 31-ig okvetlenül meghosszabbítandó.

8. Azok, akikre a felmentés szükségességének lelkiismeretes és felelősségteljes elbírálása szerint 1916. évi december hó 31-ike után egyáltalában szükség nincs, azzal vonultatandók be, hogy katonai célra korlátozás nélkül felhasználhatók.

Mindezek alapján, a fenforgó viszonyok szerint a szükséges és lehetőséghez képest a felmentettek három csoportba osztandók:

a) akik 1917. évi március hó 31-ig felmentelnek és 1917. évi január és február hóra katonai illetőleg népfelkelési szolgálatra be nem vonulnak;

b) akik, mivel kisebb kiterjedésű birtokuk van és a téli hónapokban nélkülözhetőek, 1917. évi január 2-án bevonulnak, de katonai kiképzésük után a tavaszi gazdasági munkák végzésére 1917. évi március hó 1-én újból rendelkezésre bocsátandók, illetőleg a póttest által 1917. évi március 1-től egyelőre 1917. évi március hó 31-ig hivatalból felmentendők;

c) akikre 1917. évi december hó 31-ike után a mezőgazdaságban egyáltalában nincs szükség és akik korlátozás nélkül katonai célra felhasználhatók. (Folyt. köv.)

Váltunk fémpikkelyeket a nemzeti áldozatkészég szobrára!

Hirek.

— Egy jótékony főúr. E cím alatt gróf Esterházy Jenő pápai nagybirtokosnak már több ízben írtunk nemes cselekedeteiről. Most ismét van tárgyunk hozzá. Ingyen népkonyhat nyitott a könyörületessé szívű nemes főúr erdélyi menekültek és pápai szegények számára, e hó 23-ika óta. Első nap 25 erdélyi és 25 helybeli kapott ebédet. Azon-

kivül csak a menekültek között 160 csomag süteményt osztottak ki. A kiosztásban és az ebéd kiszolgálásban részt vett maga a grófnő is, aki a jótékonyának valóságos védőszentje. A szegények nem győzték dicsérni a felséges gulyáshust. Az ebéd minden délből ki lesz szolgáltatva azoknak, akik a polgármestertől jegyet kapnak. A népkonyha helyisége egyúttal melegebb szoba is.

— **Podgyászok ellenőrzése.** A m. kir. minisztérium az orsz. közlekedési hivatal megbízta, hogy a gazdasági termények, liszt-neműk és egyes mezőgazdasági terményekből előállított ipari termékek vasuton vagy hajón uti- és kézipodgyásként való szállítást ellenőrizze. A közlekedési hivatal rendelete szerint: 1. Megvizsgálás alá esnek a többek között a következő belterületi vasuti és hajóállomásokra feladott utipodgyászok: Boldogasszony, Gyanafalva, Hegyeshalom, Kőrmend, Kőszeg, Lajtaszentmiklós, Lajtaufalu, Moson-Magyaróvár, Mosonszentandrás, Nezsider, Pándorfalu, Pozsony, Pomogy, Rajka, Sopron, Védény, Zúrány. — 2. Az ország területén kívül eső helyekre, mint a fenti állomásokra feladott utipodgyász darabok vizsgálata a feladás előtt a következő állomásokon történik: Boldogasszony, Bruck-Királyhida, Budapest, Csorna, Czélldömök, Győr, Komárom, Pápa, Sopron, Szombat-hely, Veszprém és valamennyi város. — 3. A vizsgálatnak alávetett kitépő állomások között vannak Bruck-Királyhida, Gyanafalva, Lajtaszentmiklós és Lajtaufalu. A rendelet december 1-én lép életbe.

— **A Társaság.** Dobay István kedvelt társadalmi hetiszemléje volt az első az illusztrált lapok között, mely az országos gyászából kivette részét. Cím alapján az elhunyt nagy király utolsó fotográfijával hódol Ferenc József emlékének, vezetőcikkében Dobay Ist-

ván ír az elköltözött felségről, meghatóan ecsetelvén a magyar társadalom fájdalmát a legelső magyar ember elmulásán. Ezen kívül csak Mikes János gróf szobathelyi püspöknek a második őszi estén elmondott komoly, szép beszédét közli a lap, minden más közleményt a következő számmra hagyott a szerkesztőség. A boríték hátulsó oldalának szép képe — egy takarodót fújó trombitás alakja — alá lélekhez szóló szép költeményt írt Farkas Imre. A Társaság előfizetési ára egész évre 18 K, félévre 10 K, negyedévre 5 K. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, Dunapalota-szálló.

— **Házvétel.** Egy kisebb egy lakásos, jókarban levő ház megvételre kerestetik. Ajánlatok Vár-utca 2. sz. alatti nyomdában adandók le.

— **Mezei egerek irtására „Ratin“ tenyészet.** A patkányok, hörcsögök, ürgek, egerek irtására már régebben jó sikerrel használják a „Ratin“-t. Dr. Raebkger újabb megkísérelte a mezei egerek irtását „Rattinnal“, melyre a szász tartomány földjei kedvező alkalmat nyújtottak. Az említett területen már a „Ratin“ kihelyezését követő harmadik napon több ezer hullát találtak a földeken, míg a vadállomány, vagy más szabadon élő állatok között elhullás nem fordult elő. A „Ratin“ tenyészet tehát mezei egerek pusztítására határozottan alkalmas. Bővebb felvilágosítással szolgál, a „Ratin“ vezérképviselő, Budapest, VII. Rottenbiller-utca 30. szám.

— **Vasárnapi Ujság.** A lap november 26-iki száma teljes egészében I. Ferenc Józseffel foglalkozik, valóságos galériáját adja a reá vonatkozó képeknek, a szó szoros értelmében benne van az elhunyt király egész élettrajza arcképekben élete nevezetesebb moz-

zanatainak képeiben. A ritka szép képgyűjtemény, tulnyomó részben egykoru művészi festmény és rajz, pompás kiegészítője mind annak, amit az olvasó a mostani gyásznapokban Ferenc József királyról hallott és olvasott. A képeken kívül nagy lendülettel írt nekrológ, kitűnő publicistánk, Halász Imre és tudós történetirónk, Marczali Henrik tanulmányai, magvas élettrajzi cikk egészíti ki az olvasó gondolataiban az elhunyt király képét. A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre öt korona a „Világkrónika“-val együtt hat korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában (Budapest, IV. Egyetem-utca 4.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap“ a legolcsóbb lap a magyar nép számára, fél évre két korona 40 fillér.

HARMÓNÍUMOT

keres megvételre

Szalai Mór Veszprém.

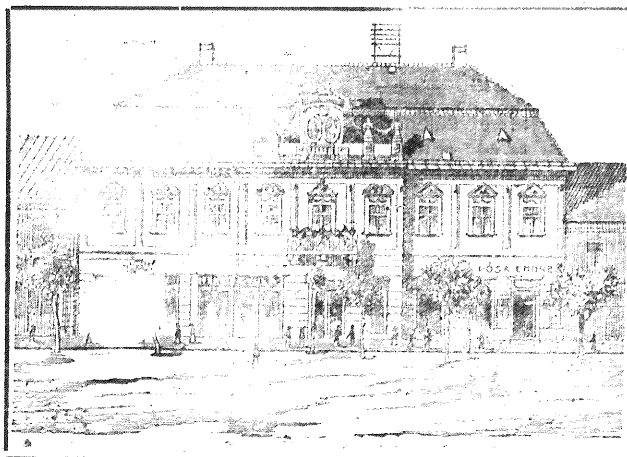

Névjegyek, stb.

mindenféle

könyvnyomdai

munkákat

izlésesen

és

jutányosan

készít

PÓSA ENDRE könyvnyomdája

VESZPRÉM, Rákóczi-tér 3. szám. (Saját ház.)

Könyvkereskedés.

(Telefon 93.)

Könyvkötészet.